

MADEN-İŞ

BIRLIKTEN KUVVET DOĞAR

21 Ocak Pazertesi 1963

YIL : 4 — SAYI : 63 | Onbeş günde bir çıkar | FİATI : 25 KURUŞ

Sendika üyeleri arasında Maden - İş'e yazı yazmak isteyenler için geniş imkânlar sağlanmıştır. Fıkra, makale ve hikâye yazmakta olanların yazılarını sırası ile yayınamaya başlıyacağız.

İşçiler çok güç duruma düştü

Emekçilerin hayatı Anayasa ilkelerine aykırı bir seviyede

MADALYALI SENDİKACI: Maden—İş'in Kurucuları, Madallı Sendikacılardır. Bunlardan biri de Hayrettin Güneş (Resimde) çalışmakta olduğu İbrahim Uzel Oto Makas Fabrikasında işçi kardeşleri ile beraber öğle yemeği saatinde.

KEMAL TÜRKLER BİR DEMEÇ VERDİ

Maden — İş Sendikası Başkanı Kemal Türkler, çalışma hayatı ile ilgili bugünkü durum hakkında basın mensuplarına şu demeci vermiştir:

"Türkiyenin gerçekleri Devlet Plânlama Dairesinin çalışmaları ile resmen ortaya çıkmıştır Dertler, ihtiyaçlar, istekler ve gerekler belli olmuştur, Fakat bunların çözümlenmesi için takip edilecek yol ve sistem bakımından görüş ayrılıkları devam etmektedir. Hükûmet Karma Ekonomide karar kılmıştır. Kalkınma Plânı bu açıdan ele alınmış ve ortaya bir eser konmuştur. Buna rağmen kalkınmanın sosyal adalet içinde yapılacağını gösteren hiç bir belirti yoktur. Kaldı ki vergilendirme-

(Devamı 4. sayfada)

Yeni yılda Gerçekleşecek Çalışmalar

Yeni yıl dolayısiyle Maden - İş Başkanı teşkilâta bir mesaj gönderdi. Çelik-Kenet parolasına sadakatin kazancını izah etti

Türkiye Maden—İş Sendikası Genel Başkanı Kemal TÜRKLER, Teşkilâta yeni yıl münasebetiyle bir mesaj yayınlamıştır.

Genel Başkan Mesajında şöyle demektedir:

Diğer mevzular için de olduğu gibi, sosyal gelişmesi ve tahakkuku bakımından 1963 yılı büyük ümıt ve sürprizlerle yüklüdür.

Grev ve Kollektif Akit Kanunu, Anayasamızın hükmüne göre yeni yılda mutlaka tatbike girmiş olacak, bu sebeple yeni ve hakiki bir Sendikacılık devri başlamış olacaktır.

İşçiye ve Sendikalara tanınacak bu yeni çok önemli haklar, işçilerin yaşama ve çalışma şartlarının yükselmesini, ücretlerin hakiki değerine doğru ayarlanmasını temin edecektir. Bu husus, işçinin alım kabiliyetini arttıracak, bu sebeple fazla istihsale ihtiyaç doğacağından, işçiye ihtiyaç artacak ve emek değer kazanacaktır.

Yeni yıl Sendikamızın gelişmesi ve teşkilâtlanması bakımından da büyük önem taşımaktadır. Yeni Yılda yapıla-

(Devamı 4. sayfada)

ŞİNASİ KAYA
(gerçeklerin dili)

Maden - İş'in Silâhdarağa Yöneticileri

Maden — İş Sendikası Silahtarağa Bölge Şubesi Başkanlığına Ergun Erdem, Yönetim Kuruluna da şu Sendikacılar seçilmişlerdir: Şinasi Kaya, Kadri Ağan, Feridun Kartalkaya, Mustafa Demirci, Sami Ersoy, Hasan Asmaoğlu, Nurettin Kalpcan Lütfü Yenigün, Salih Aras, Ahmet Girbak, M. Şahin, Vedat Özyurt.

Anatüzük gereğince Şube Kongrelerinin Genel Merkezce onay.

(Devamı 4. sayfada)

Samurkaş işyerinde grev yapıldı

Samurkaş Madenî eşya fabrikasında çalışan işçiler haftalık ücretlerini alamamışlardır. Bunun üzerine İşbaşı yapan işçiler çalışmamak sureti ile pasif grev hareketine gitmişlerdir. Olay derhal Maden — İş Sendikasına aksettirilmiştir.

Maden — İş Bölge temsilcileri

(Devamı 4. sayfada)

AÇK MEKTUP

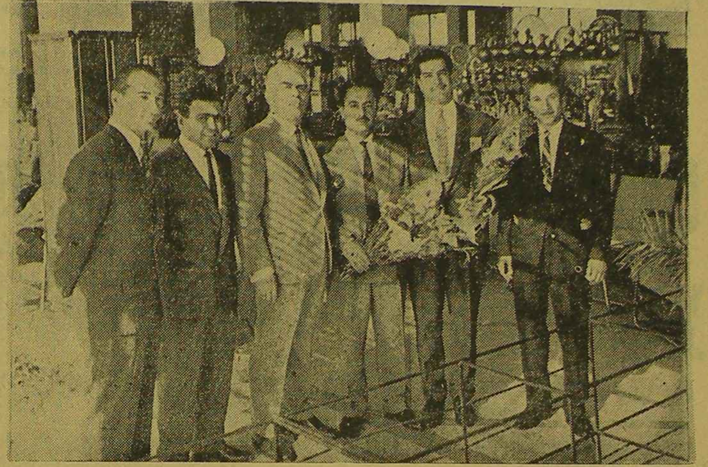
V. Koç'a Mektup

Ünlü milyarderin işyerlerinden birinde çalışan temsilcilerden birisi içinde bulundukları gerçek durumu bir mektupla sayın Vehbi Koça duyuruyor

Muhterem beyefendi. Sizlere bu şekilde hitap etme cüretini zatiâlinizin olgun görüşlü ve samimi hislerinizden alıyorum.

5 — Ocak tarihli gazetelerin ilk sayfalarını işgal eden yazılardan teknik üniversitede vermiş olduğunuz konferan-

(Devamı 4. sayfada)

NARMANLI GELDİ: Maden—İş'in Başkanvekili Kâzım Narmanlı, üç ay önce Birleşik Amerikada Sendikacılık incelemeleri yapmak için İstanbuldan ayrılmıştı. Çok kıymetli arkadaşımız üç ay süren gezi ve incelemeleri tamamlayarak çok sevdiği vatanına sağ salim dönmüş ve canından aziz bildiği sendikasına ve üyelerine kavuşmuştur. Kâzım Narmanlı (ortada elinde buket) sevgi tezahürleri ile uğurlanmış ve hasret dolu arkadaşları tarafından aynı duygularla karşılanmıştır. Narmanlıya hoş geldiniz der, yazılarına gelecek sayıda başlayacağını müjdeleriz.

10 sendika genel greve hazır olduğunu bildirdi

Meclis Karma Komisyonunda Grev ve Toplu Sözleşme Kanun Tasarısında yapılan değişiklikler sendikalar cephesinde geniş tepki yarattı, demeçler verildi

Toplu Sözleşme ve Grev hakkını gerçekleştirecek kanun tasarısının Meclis Karma Komisyonunda aldığı son şekil Sendikacılar arasında büyük üzüntüye yol açmıştır. İstanbul'un belli başlı 10 Sendikasının yetkili temsilcileri toplanmış ve "müşterek bildiri" yayınlayarak basın toplantısı yapmışlardır. Bu bildiride son olarak şöyle denilmektedir:

"Talebimiz Anayasanın ruhuna gerçekten uygun Grev ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun çıkarılmasıdır. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonundan Türk İşçisini en kısa zamanda belirli bir gün için bu konuda protesto grevine davetini talep etmekteyiz."

Haber verildiğine göre Türk—İş bu konuda vakit geçmeden fiili bir harekete geçme kararı vermezse 10 sendika yetkilileri kendi işkollarında bir günlük Genel Grev ilân etme yoluna gitmek için ikinci bir toplantı yapacaklardır. Toplantı yapan Sendikacılar şunlardır:

Mahmut Yüksel (Türkiye Liman ve Dokları Gemi Sanayii işçileri Sendikası Başkanı), Celâl Beyaz (Türkiye Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı), Rüştü Güneri (Türkiye Gemi Adamları Sendikası

(Devamı 4. sayfada)

BAŞARILI HATIRA: İzmirde toplanan Maden—İş Genel İdare Kurulu mensupları Sen grup gezintiler de yapmıştı. İşte o faydalı gezilerden birinde Başkan Kemal Türkler, Bölge Temsilcileri Fahri İngün ve Cavit Şarmanla Nevzat arkadaşımız bir arada

Bir miktar zam alan EMAYETAŞ işçileri

Emayetaş Fabrikasında çalışan işçilerin ücretlerine zam yapılması için Maden-İş Sendikasının çıkardığı iş ihtilâfı Yüksek Hakem Kurulunda karara bağlanmıştır. Buna göre işçi ücretlerine seyyanen yüzde 5 zam yapılacktır. Bu zamlar 1 Aralık 1962 tarihinden itibaren yürütülmeye başlanacaktır. Maden-İş durumu ilgili işyeri sendika temsilcine duyurmuştur.

TÜRKLER İŞÇİLER ARASINDA: Maden —İş'i yönetenler çok çalışıp, mensuplarına yeni haklar ve menfaatlar sağlamak için geceli gündüzlü gayretleri devam ettirirler. Bu arada Başkan Kemal Türkler vakit vakit işçilerin çalıştıkları yerlere giderek yaşanan hayatı taze bilgilerle ve müşahedelerle kuvvetlendirir. İşte Türkler Topçulardaki Elektro Metal işçileri ile bir arada

Gazeteciler Sendikası'nın yeni yıldaki dilekleri

Kardeş sendika, demokratik gi[illegible] aykırı düşen kanunların kaldırılması gereğini de savundu

Yeni yıl münasebetile İstanbul gazeteciler Sendikası şu bildiriyi yayınlamıştır:

"İstanbul Gazeteciler Sendikası, yeni yılda ülkemizin temel sorunları üzerine eğilmeyi görev bilmektedir. Geride bıraktığımız yıl, çözüm bekleyen Yurt meseleleri bakımından başarısız geçmiştir.

Bugün, Anayasada "İnsan hak ve hürriyetlerini, Milli dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukuki ve sosyal temelleri ile kurmak" diye tanımını bulan haklar henüz, değil güvenlik var olma imkanına bile kavuşmamıştır, Anayasanın belirttiği sürenin sona ermesine pek az zaman kalmasına rağmen, Anayasaya aykırı uygulmaları önleyecek antidemokratik kanun ve hükümler kaldırılmamış; Anayasanın ışığında demokratik rejimin kurulmasını gerekli kıldığı müesseseler tamamlanmamış kurulanlar gereğince işletilememiş; üstelik, böyle bir çalışma için gerekli manevi ortamın yaratılmasında, sorumlu kurumlarca herhangi bir çaba da gösterilmemiştir.

Bu umut kırıcı durum ve oyalayıcı tutum; çeşitli konularda dertlerine, ihtiyaçlarına, mesele ve davalarına çare bekleyen toplumumuzu karamsarlığa düşürmektedir. Bütün bunların üstünde; yurt yönetimi, "Biçimsel demokrasi" olmaktan kurtarılıp, düşünce ve uygulama bakımından, çağdaş anlamda, toplumun yararına işleyen gerçek niteliğini ve güvenliğini bulmak zorunluğundadır. Ancak çoğunluğun yararına işleyecek bir yönetim yurtta huzuru sağlıyabilir. Kanımızca, mesele, yeni anayasalar yapmak değil Anayasanın getirdiklerini geniş bir anlayış ve dinamik bir yorum içerisinde canlı tutabilmektir.

Fakat, acı gerçek şudur ki, Yurt yönetiminde olayların ve çeşitli sosyal, ekonomik, kültürel ve hatta politik ihtiyaçların peşinden sürüklenmek yerine, bunların önünde gitmek durumunda bulunan parlamento, hükümet, partiler, liderler, üniversiteler, basın gibi kurumlar ve sorumlu kişiler olay ve ihtiyaçların gerisinde kalmışlardır.

İstanbul Gazeteciler Sendikası düşünce emekçilerinin temsilcisi ve toplum içinde demokratik düzenin vazgeçilmez baskı gruplarından biri olarak dile getirdiği temel ve mesleki meselelerin artık askıda bırakılmayıp vakit kaybedilmeden halledilmesini diler. Bu amaçla sorumlu kurum ve kişileri bu konuda uyarır, göreve çağırır ve kamu oyuna seslenir;

Artık, ülkemizin temel sorumlarının çözümlenmesinin gecikmiye ve geciktirilmeye tahammülü kalmamıştır.

Aydın Bölge Calışma Müdüründen şikâyetler

Aydın Bölge Çalışma Müdürünün işçi hakları aleyhine bir tutum takındığı Maden - İş Üçüncü Bölge Temsilciliğinden bildirilmektedir. Maden - İş Temsilcisi İsmet Demir Uluç, durumu Çalışma Bakanlığına bir mektupla bildirmiştir. Bunda Bölge Çalışma Müdürünün kanunları uygulamasına dikkat göstermesinin Bakanlıkça istenmesi rica edilmekte ve kanuna aykırı işlemler yüzünden işçi haklarının ziyaa uğradığı belirtilmektedir. Fethiye Göcek'te kurulu Türk Maadin Şirketi işyerinin usulsüz hareketlerine göz yuman Bölge Çalışma Müdürünün devam eden bu haksız tutumunun düzeltilmesi beklenmektedir. Çalışma Bakanlığının, Bölge Çalışma Müdürlüğüne gerekli ikazı yapması beklenmektedir

YEMEKHANESİZ BİR İŞYERİ VAR

İşçilerden bir kısmı halâ İş Kanununun emrettiği işleri yapmayan işverenlerin tutumundan şikâyet etmektedir. Bu arada Rami Uluyol, Fabrikalar sokakta kurulu Marrla Fabrikası işçileri de işverenin işçilerin yemek yemesine yrayacak bir oda ayırmamasından dert yanmaktadır. Üstelik boyahane soğuk ve çalışılamayacak kadar tabiat tesirlerine açık bulunmaktadır. Bu bakımdan işçilerin haklı isteklerinin bir an evvel gerçekleştirilmesi için Bölge Çalışma Müdürlüğünün dikkati çekilmiştir. Maden - İş, üyelerinin haklı istekleri belli bir süre içinde yapılmadığı takdirde işçilerin işbaşında iş yapmama direnmesine tevessül etme isteklerine karşı gelmeyeceğini işçilere bildirecektir.

İşverenlerden anlayış gösterenler de bulunuyor

Bir kısım işverenlerin işçi sağlık ve işçilere tanınan haklara karşı aldıkları menfi tutuma rağmen işçilere ve sendikalarına anlayış gösteren işyerleri de bulunmaktadır, görülmektedir.

Nitekim Maden Hurdacılık T. A. Ş. İstanbul Bürosu, Maden - İş Sendikasına bir yazı göndererek işyerinin disiplin kuruluna işçilerden de bir kişinin katılmasını uygun gördükleri belirtilmekte ve sendikadan bir temsilci istenmektedir. Maden - İş Genel Sekreterliği, adı geçen işverene bir mektup göndererek bu isteğin "İşçi-İşveren münasebetleri yönünden memnuniyetle karşılandığını belirtmiştir. Disiplin Kurulunda işçileri temsil edecek Maden-İş üyesinin adı işverene bildirilmiştir.

İktibaslar

YILBAŞI

Ahmet KABAKLI
(Tercüman)

Yılbaşı'nı nasıl geçirdiniz sultanım efendim? âfiyeti devletiniz keyfi âliniz, kese-yi kebiriniz, lezzeti lezizniz, hizmetçiniz uşağınız, takım taklavatınız ne âlemde? Her yanınız birbirine denk mi? Kızınızın flörtü, karınızın oynaşı, oğlunuzun metresi de iyiler mi?

62 marka kadillaklar aldınız mı? Leopar kürkler, huzursuzluk ve sıkıntı getiriyormuş, bari o şirin zevcenize bir "Ermin" veya hiç olmazsa "vizon" kürk yaptırdınız mı? Vicdanınıza bu yıl bir deri, veya plâstik kapattınız mı efendim! Yapmayın etmeyin, kış şiddetlicedir, üşüyebilir..

1962 de ne kadar vurgun yaptınız, ya 63 de neler vuracaksınız efendim, parti parti mi, yüzde üzerinden mi, efektif cilvesi mi, fatura hilyesi mi.. Hii, hi, hi. Gülersiniz değil mi efendim, sırdır değil mi? Bizim aklımız ermez mi bu işlere?. Allah iyiliğinizi versin efendim! Allah müstahakınızı versn, efendim! Ama nesiniz siiiz! Ne yaman çapkınsınız efendim..

1962 de kaç seyahat yapmıştınız Avrupaya? Ne otellerde kaldınız, ne dansözler gördünüz, ne dolaplar çevirdiniz, ne yüksek masalarda oynadınız, ne plâjlarda keyif çıkardınız, ne karılarla yattınız.. değil mi? Hay gidi sır küpü efendim, bunları hiç de anlatmazsınız değil mi!..

Bahse grerim ki, bu gece uyumadınız. Sabaha kadar vur patlasın, çal oynasın öyle mi? Ama, yine de eğlenemediniz efendim. Koca koca çamlar getirip süslediniz, üstüne pespembe ampüller döşediniz, iri iri hindiler kızarttınız, viskiler, şampanyalar su gibi aktı, muzlar, mezeler, dağ gibi yığıldı, kızlar oğlanlar sallanıp yuvarlandılar, dans ettiniz, halvet ettiniz, gezinti yaptınız, paralar döktünüz, dostları çekiştirdiniz, bakaralar çevirdiniz, buseler aldınız, itiraflar yaptınız, metresinizi karınızla karıştırdınız, karınızın dostu ile dost oldunuz, kızınızın oğlanna nasihat geçirdiniz. Kapıdan bacadan Noel Baba'lar üşüştü evinizi hediyeye gark ettiler. Velhasıl eğlenebilmek için enazından emdiğiniz süt burnunuzdan geldi. Ama ne gezer, eğlenemediniz..

Ne yaparsınız, geri memleket, kıskanç memleket namussuz memleket, eğlenemiyor insan! Ah Avrupa! Canım Paris! gözüm Montkarlo, rûhum Napoli! ciğerim Milâno, şekerim Kapri, ah ah!

Eğlenmek oralardadır beyefendi, burada kıskanırlar insanı, Şu yoksullar var ya yoksullar! Aptallıklarına bakmayıp bir de kızarlar size, sanki ak koyunla kara koyun bir olurmuş gibi, kendilerini size eşit görürler.. Dehanızı kabul etmezler efendim, kendileri soğuk gecekonduda yatıyorlar diye, sizin kaloriferli daireyi çok görürler. Yüzünüze pis pis bakar, size yaşamayı haram ederler. Kendileri vuramıyor diye sizin vurmanıza, ifrit olurlar. Yok efendim, milli gelirin yüzde seksenini, siz, yüzde yirmiler sömürüyormuşsunuz da, geri kalan yüzde seksen vatandaş avucunu yalıyormuş da.. Yalansın, daha yalansın keratalar. Yok efendim, karda kışta, yalınayaklı küçük kızlar, bir kilo kömür almak için hiylekâr kömürcünün önünde titreşiyormuş da çoluk çocuk sokaklarda yatanlar varmış da.. Bunlar efendim, böyle yerde yaşanmaz efendim. Ama aldırmayın siz, hani Tevfik Fikret diye, abuk sabuk söyliyen bir şair vardır. Alın ondan iki beyit. 1963 yılı boyunca, tepe tepe kullanın efendim:

"Efendiler pek açsınız bu çehrenizden bellidir,
Yeyin, yemezseniz bugün, yarın kalır mı kimbilir?
Yeyin efendiler yeyin, bu hân-ı iştiha sizin
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yeyin.."

Yeni bir sendika

Sine-İş kuruldu

Türk sinema işçileri sendikası adı ile yeni ve kuvvetli bir sendika kurulmuştur. Sendika olağanüstü kongre yapmış ve Maden—İş sendikasının eski başkanlarından "Üzeyir Baba" yı şeref üyesi almaya karar vermiştir. Üzeyir Kuran Kongrede konuşma yaparak Sine — İş mensuplarına hürriyetin yolunun hapishaneden geçtiğini hatırlatmış ve grev hakkı üzerinde durmuştur.

Sine — İş'in kuruluşu ile ilgili olarak dağıtılan bildiride şöyle denilmektedir:

Türk Sinemasının Beden ve Fikir kollarında emekçi olarak çalışanların Mesleki, Sosyal, Ekonomik ve Hukuki haklarını, bu hakların tabii sonucu olan bütün insani çıkarlarını, insan ve emekçi onuruyla bağdaşamıyan bugünkü kötü ve acı durumdan kurtarıp, insan haklarının, Türkiye Cumhuriyeti sosyal Anayasasının, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının ve Türk iş Hukukunun çerçevesi içinde, güçlü ve güvenilir bir düzene bağlamak için Türk sinema işçileri Sendikası (kısa adıyla Sine — İş) kurulmuştur.

İnsan emeği olmadan ne sermaye ne de tabiat kaynakları hiçbir değer taşıyamaz. Bütün güzelliklerin, değerlinin ve yararlının gerçek yaratıcı insan emeğidir. Sermaye ancak ve ancak insanların çalıştırılmasıyla çoğalır. İnsan emeğini temsil eden varlık da İşçi kitlesidir.

İşçi kitlesi bedeni ve fikri emeğini, üretimin sermaye bölümünü elinde ve kontrolunda bulunduran işverenlere satarak Yaşar. Kutsal İnsan emeğinin işverene tek tek satılışı halinde kaçınılmaz sonuç güçsüzlük, cılızlık ve yalnızlıktır. Bu durumda satılan insan emeği her zaman ve her yerde sömürülmeye mahkûmdur. Bu zorlu şartların içinden kişi olarak sıyrılmaya ve kurtulmaya çalışmak yalnız imkânsız değil, üstelik de hatâdır. Bazı hallerde bu imkânsız ve hatalı yollardan geçerek sağlanan çıkarlar olsa bile bunlar hem de insan namusuyla bağdaşamaz.

Sermayesini değerlendirmek için insan emeğine mutlak ihtiyacı olan işverenlere karşı emek satan insanlar olarak, ortak çıkarlarımızı güçtü bir şekilde korumak için birleşmek zorundayız.

Bu yolda ve bu anlamda birleşmenin bütün Dünyadaki tek adı Sendikadır.

İşçi kütleleri kendilerinin gerçek değerlerini ve işveren karşısındaki hukuki yerlerini kavrayıp, dayanışma ve beraberlik kurarak çok güçlü bir varlık olan Sendikanın çevresinde sıkı, kopmaz ve dirençli bir örgü meydana getirdikleri takdirde mesleki, Sosyal, Ekonomik ve İnsani haklarının sömürülmesine nihayet verebilirler.

Ülkemizin diğer iş kollarındaki işçi arkadaşlarımız haklarını savunmak için çok önceden kurdukları sendikalar yoluyla, kısım kısım emeklerinin haklarını kabul ettirirlerken bizim darmadağınık kalmamız doğru mudur? Ekmeğini kazandığın iş kolunda çalışan bütün arkadaşlarınla sendika çevresinde birleşmiye mecbursun. Çünkü Birlikten, beraberlikten kuvvet doğar. Ancak güçlü varlıklar mutluluğa erebilirler.

Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Anayasası ve Türk iş hukuku yasası işveren karşısında sendikalaşmak hakkını emekçi kütlelere tanımıştır. Bu kanunların çerçevesi içinde işveren karşısında Sendikalı işçi, sendikasız işçiden çok daha teminatlıdır.

"7286 numaralı kanunun birinci maddesine göre: Bir kimsenin sendikada aza olması veya sendikalının çalışma saatleri dışında yahut işveren veya vekilinin muvaffakatiyle iş saatleri içinde sendikası faaliyetlerine iştirak etmesi veya sendika işleri ile meşgul olması sebebi ile işten çıkarılması veya bu sebeble başka suretle zarar icrası halinde, bu kimsenin iş kanunu veya sair kanunlara göre haiz olduğu bilcümle haklar mahfuz kalmak şartiyle ayrıca ücretinin bir yıllık tutarı işveren veya işveren vekili tarafından tazminat olarak kendisine ödenir.."

Türk İş Hukuku yasasında buna benzer birçok teminatlar daha vardır.

İşçi arkadaş mutlu bir insan ve onurlu bir emekçi olarak yaşıyabilmen Türk Sinema işçileri Sendikası'nın (Sine — İş) çatısı altında yapacağın dayanışma, beraberlik ve direnmeye bağlıdır.

Sine — İş de her sendika gibi kendi iş kollarında çalışan emekçilerin tamamının beraberliği, güveni ve desteği ile yaşıyacak ve gelişecektir.

Sine — İş'in yaşaması ve gelişmesi demek senin yaşaman, senin gelişmen, senin mutluluğun ve senin onurun demektir.

Sine — İş hepimiz için hayırlı ve kutlu olsun.

Çağrı ile beraber gelen Sendikaya üye olma belgesini doldur. En kısa zamanda ilk aidatınla beraber Sendika adresine getir.

işçilerin sağlığına önem verilmiyor

Bereç Pil Batarya Fabrikası işçileri Maden-İş Sendikasına müracaat ederek işyerinde çalışanların hiç birinin işçi sağlığı bakımından gerekli emniyette olmadıklarını bildirmiş ve şu örnekleri vermiştir:

"İşyerimizin silindirhane kısmına çalışanlar dumandan birbirlerini görememektedir. Dökümhane kısmında da durum bundan farklı değildir. Bu suretle işçiler boğulacak gibi öksürmekte ve gözleri yanarak hem sağlıkları yıpranmakta, hem de verim düşmektedir. İşçinin sağlığına önem vermeyen Bereç Pil Batarya Fabrikası yalnız makinelerin enerjisine önem vererek sosyal anlayışının ne derecede geri olduğunu ortaya koymaktadır."

Grev hakkı ve tatbikatı hakkında bilinmesi gereken temel görüşler

Tanınmış Alman Sendikacılarından ve Türkiye'de düzenlenen sendikacılık eğitimi seminerlerinde ders veren Harry Gözel'in Alman sendikacılığı ve grevleri hakkında ilgi çekici derslerinden birinin ilk kısmını sunuyoruz.

Yazan: HARY GÖZEL

Bir sendika tarafından yapılan grevin taktiği ve uygulanması, grevin içinde bulunduğu hukukî ve iktisadî nizamlara bağlı bulunmaktadır.

1. 1. HEDEFSİZ İSYANLARDAN TEŞKİLATLANDIRILMIŞ İŞ UYUŞMAZLIĞINA

İnsanlık tarihinde her zaman haksızlıklar, baskılar olmuştur. Bu gerçekten Karl Marks şu iddiayı öne sürmüştür:

Gelip geçen toplumların tarihi, sınıfların mücadelesi tarihinden ibarettir. Eski zamana ait tarihler bize kölelerin isyanını bildirmektedir. Orta çağda ise köylüler ve esnaf isyan etmiştir. O zamanlar dahi işi bırakmak, protestolarından biri olmuştur. Tarih yazarlarının bazıları eski zamanlardaki kölelerin isyanını grevin ilk başlangıç tarihi olarak kabul ederler. Sendikaların bir mücadele aracı olan grev ise eski zamanlardaki işten çekilmelerden, ayaklanmalardan ve isyanlardan tamamiyle farklıdır. Zulüm gören sınıflar dayanamadıkları duruma karşı kendilerini koruyorlardı, fakat insanların belli ve açık bir hedefleri yoktu. Ani olarak meydana gelen işi bırakma olayları hazırlıksız ve teşkilâtsızdı. Bu sebepten ötürü de çok defalar yenilgi ile sonuçlanıyordu.

Sanayi memleketlerindeki işçiler, grevin başarılı olabilmesi için grev boyunca işsiz kalan işçilere yardım yapılmasının şart olduğunu ancak geçen çağda ve birçok yenilgiye uğradıktan sonra anlayabildiler. Plânlı bir hareket için grev sandıkları kuruldu. Zamanla bu sandıklar devamlı tesisler haline getirildi ve kısa bir zaman sonra da hepsi sendika ismini aldılar. İş uyuşmazlıkları için hareket yolları (grev yönetmelikleri) tesbit edildi. Grevler artık tesadüflere bırakılmıyordu.

1. 2. GREVLERİN ÖNCÜLERİ

Tarihin yazdığına göre Almanya'da 1329 yılında ve Preslau şehrinde esnaf, Speyr şehirinde ve 1351 yılında dokumacılar işlerini bırakmışlardır ve kısmen yıllarca işverenleriyle mücadele halinde kalmışlardır 1385 yılında Danzig şehirinde işten çekinenlerin kulakları kesilmekte idi.

Grevin, bugünkü biçimi ile doğum yeri İngiltere'dedir. 1816 da Nottingham şehirinde tarım işçileri grev yaptı. Vatana hiyanet ile yargılandılar. Grevin üç elebaşısı idam edildi; diğerlerin bir çoğu müebbet veya müddetli olarak hapis cezalarına mahkûm oldular. Lancashire (İngiltre) şehrinde 16.8.1819 tarihinde 80.000 işçinin katılması ile yapılan bir gösteride 15 kişi ölmüştür. Hükümet suvari kuvvetleriyle gösteri yapanlara karşı harekete geçmiştir. İngiltere'de 1844 yılında 40.000 maden ocağı işçisi grev yapmış ve bu tarihten itibaren grev, işçilerin teşkilâtlandırılmış bir mücadelesi biçimini almıştır. 1830 yılında Fransa'da keten dokuyucularının bir grevi zorla bastırılmıştır. 1848 de, isyanlar devrinde, işçiler geçici başarılar elde etmişlerdir. Fakat birkaç ay sonra askerlerin müdahalesiyle yenilmişler ve grev yasağı ancak 1864 yılında tekrar kaldırılmıştır.

Rusya'da 1870 yılındanberi tekstil ve demiryolu işçilerinin grevleri olmuştur. Bunlar, kendi kendine meydana gelen, fena teşkilâtlandırılmış grevler idi ve nadir olarak başarı elde edilmiştir. Tanınmış olan Ekim 1905 grevidir. Grev yüzlerce şehire yayılmış ve 3000 ölü ile binlerce yaralıya malolmuştu. İsviçre'de sendikalar 1830 danberi meydana gelmiştir. Bu demokratik memlekette resmi herhangi bir sınırlandırma yoktur. İlk teşkilâtı basıncılar ve saatciler kurmuşlardır: (1840). 1868 de yapı işçileri bir grev sonunda başarı gösrmişlerdi İstekleri iş zamanının kısaltılması idi. Bu grevde ilk kez olarak uluslar arası bir yardım yapılmıştı. Yapı işçileri dışardan para almışlardı. Tarih İsviçre'deki işçi hareketlerinde kanlı bir olay göstermemektedir. B. Amerika'da 1790 yılında mahallî sendikalar kurulmuştur. Ancak 1834 yılında merkeziyet sistemine başlanılmıştır. 1861 — 1864 deki iç savaşların bir sonucu olarak birço sendikalar yok olmuşlardır. 1885 yılındaki demiryolu işçileri greviyle yeni bir devir başlamıştır.

1884 yılında Almanya'nın Langenbielau ve Petersvalden şehirlerinde dokumacıların grevi olmuştur. Bu grevlerden edinen denemeler yardım sandıklarının kurulmasına sebep olmuştur. 1864 deki ayakkabıcıların grevi ise yardım birliklerinin teşekkülüne yol açmıştır. Berlin terzileri 1868 deki ücret uyuşmazlığı üzerine bir sendika kurmuşlardır.

1. 3. TEŞKİLATSIZ YAPILAN BİR GREV ÇOK TEHLİKELİDİR.

Leipzig'deki Sosyal — Demokrat — İşçi — Birliği yaptığı denemeleri 1871 yılının Mayıs ayında şu şekilde tesbit etmiştir:

Başarı sağlamayan grevlerin, fabrikatörlerin cesaretini arttırmasına karşılık işçilerin cesaretini kırdığı, bunun için partimize iki misli bir zarar yaptığı görülmüştür. Bu sebepten ancak zaruretler karşısında ve grev için gerekli kaynaklar da sağlandıktan sonra greve girişilmesini bütün partili arkadaşlarımıza önemle sağlık veririz. Bundan başka şimdiye kadar yapıldığı gibi plânsız hareket edilmemeli, işler bütün Almanya'yı içine alan bir teşkilât plânı dahilinde yürütülmelidir. Para kaynaklarının temini ve bir teşkilâtın kurulması için en iyi çare olarak sendikaların kurulması ve bunların devamı tavsiye olunur.

1890 yılından sonra (12 yıllık yasağın Sosyalist Kanunu ile kaldırılması) sendikalar merkezileşmişlerdir.

2. GREVİN AÇIKLANMASI GREV,

1. Ortak,
2. Bir plân dahilinde işi bırakmak için,
3. Bir işkolu veya işletmede,
4. İş uyuşmazlığı için,

5. Tayin edilen hedefe ulaştıktan veya iş uyuşmazlığına son verildikten sonra tekrar işbaşı yapmak kararıyla girişilen bir harekettir. Grev, hür ve sosyal bir hukuk devletinin niteliklerindendir. Grev hakkı demokrasinin bir işaretidir. Sosyal isteklerin kabul ettirilmesi için son çare olarak başvurulması gereken bu iş uyuşmazlığı imkânı olmadıkça hür bir idarenin teşekkül etmesi de düşünülemez. Grev, ihbarlı olsa bile, genel olarak sözleşmelerinin işçiler tarafından feshedildiği manâsında alınamaz. Fderal İş Mahkemesi, grev hakkında şöyle der:

"İş uyuşmazlıkları (grev, lokavt) genel olarak istenilmeyen bir olaydır, zira iktisadî siyasette ve kanunun huzurunda zararlar doğurur, bununla beraber iş uyuşmazlıklarına, bir sınır içinde, cevaz verilmektedir. Alman Federal Cumhuriyetinin hür, sosyal temel nizamında grev kabul edilmiştir." (Federal İş Mahkemesi Büyük Senatosunun 28.1.1955 tarihli kararı).

Grevler sendikalar için bir prestij meselesidir. Teşkilâtın ve idarenin bütün gayretleri iş uyuşmazlıklarında başarı sağlayacak şartları yaratmaktır. Buna rağmen sendikalar grev yönetmeliklerinde bir iş anlaşmazlığında grevi ancak son çare olarak kabul etmekte ve bunu böylece bizzat kabul etmektedirler. Bir araç olarak grev gelişigüzel uygulanmamaktadır.

RUHİ YÜMLÜ VE YÖNETİCİLER: Maden — İş Genel Sekreteri Ruhi Yümlü, Maden — İş'in öteki yöneticileri ile bir arada Sendikanın İzmirde yapılan genel idare kurulu toplantısından çıktıktan sonra görülüyor. Sendikacılar kardeşlik havası içinde gezip dolaşırken de konu daima sendika ve sendikacılıktır.

Maden-İş lokal temsilcisi olanlar eğitim görecekler

Sendika ilk defa olarak kendi temsilcilerini yazışma yolu ile sendikacılık eğitimine tâbi tutmaya karar verdi, ilk dersi Başkan Kemal Türkler bir mektupla vermiş bulunuyor

Sendika, mektup yoluyla eğitime önem vermektedir. Bu işle ilgili ilk çalışmalar için gerekli teşkilât kurulmuştur. Başkan Kemal Türkler, lokal temsilcilerine gönderdiği ilk mektupta durumu aydınlatmaktadır. Mektupta şöyle denilmektedir:

Değerli Kardeşimiz,

Çalışmakta olduğunuz işyerindeki Sendikamızın Lokal Temsilcilik kademesinde almış olduğunuz Sendika Temsilciliği, Genel Merkez olarak tasvip olunmuş bulunmaktadır. Bu sebeple sizi cidden, Maden—İş ailesi adına tebrik etmek isterim. Bu iyi ve hayırlı haberi size resmen ilk ulaştıran olduğum için kendimi bahtiyar addettiğimi bilmenizi isterdim.

Almış olduğunuz vazife, hakikaten çok önemlidir. Çünkü, Lokal Temsilcilikler, Sendikamızın ilk ve çok önem taşıyan bir kademesidir. Artık şimdi, bizler gibi siz de bir Sendika idarecisisiniz. Fakat, almış olduğunuz Temsilcilik vazifesinin bizimkilerden ayrı ve çok önemli bir enteresan tarafı vardır ki, o da üyelerle doğrudan doğruya temas kurabilme, onlarda her gün hemdert olma ve onların her türlü neşe ve üzüntülerini paylaşabilme imkânlarına malik olmanızdır.

Sendikamızın, gün geçtikçe kuvvetlenmesi ve üyelerimize daha çok menfaatler sağlaması, ilk planda sizin üstün gayretinize bağlıdır.

İşyerinizdeki size bağlı üyelerimizin her türlü hak ve menfaatlerinin temini ve muhafazası, ilk anda sizin gayret ve dirayetinize bağlıdır.

Ama her ne şekilde olursa olsun, almış olduğunuz Sendika Temsilciliği, hiç bir zaman bir jaslarına gibi, hak ve menfaatler zorla elde etme vazifesi değildir. Siz de bundan böyle, Sendika Temsilciliği vazifenizi, aynen bizler ve diğer kardeşlerimiz gibi kanunî yollarla yapacaksınız.

Elbette, Sendika Temsilciliği vazifesi hakkında henüz bilginiz azdır. Sendikamız kısa zamanda sizin bilginizi arttıracaktır. Buna kısa bir zaman sonra siz de hayret edeceksiniz. Sizi Seminerlere çağıracağız. Sendikanın bütün bülten, broşür, ve kitap gibi yayın organları günü gününe adresinize gönderilecek. Dahası var: Sendikamızın Teşkilâtlanma Dairesi ve ona bağlı Lokal Temsilcilik bürosunda vazifeli kardeşlerimiz, her hafta en az bir defa size mektup gönderecek. Ve bu mektuplarla Sendikacılık hakkında bir çok bilgiler öğrenmiş olacaksınız.

Almış olduğunuz vazife, çok meşakkatli ve feragat isteyen bir vazifedir. Artık, arkadaşlarınızın bedava avukatı sayılırsınız. Böyle olmakla beraber, Sendikacılığın ve Sosyal Davanın en şerefli yerinde vazife almış bulunmaktasınız. Vazifenizin bu şeref ve kutsallığını, şahsi gayretinizle daha da yükselteceğinizden emin bulunuyoruz.

Size bir tek tavsiyem şudur:

Kendinize kat'iyyen "satılmış" dedirtmeyiniz, bilmediğinizi öğrenmeden karar vermeyiniz ve hareket etmeyiniz.

Sizi tekrar tebrik eder, başarılı çalışmalarınızı beklerim.

En iyi sevgi ve sağlık temennilerimle

Genel Başkan Kemal TÜRKLER

Sulu ziraat işlerinde çalışanların şikâyeti

Aydında Devlet Çiftliğinde olup bitenleri görmek, devletçiliği savunanları da üzüyor

Maden—İş'in İzmir Bölge Merkez Şubesinden verilen habere göre Menemen'de kurulu Sulu Ziraat Araştırma Enstitüsü, işçiler aleyhinde harekete geçmiştir. İlk olarak işçilerin "İş Kanunu Kapsamından" çıkarılması sağlanmıştır. Bunun üzerine işçilere iş süresini arttırmaları gereği bildirilmiş, ücretlerinde her hangi bir artış yapılamayacağı da kendilerine anlatılmıştır.

Maden—İş Sendkası olaya el koymuş ve hareketlerde bir kanunsuzluk yapıldığı kanısına vararak işveren aleyhine dava açılmasını sağlamıştır. Açılan hak davasından muğber olan işveren bu defa kanunlara aykırı olarak baskı hareketlerine girişmiştir. Maden—İş'in İzmir Bölge Merkez Şubesi Başkanı Yusuf Demirörs, Sendika Genel Merkezine bir rapor göndermiştir. Raporda şöyle denilmektedir:

"Sulu Ziraat Araştırma Enstitüsü Müdürü, işçi, işveren düzenini bozucu çalışmalar yapmıştır. Enstitü Müdürü son yaptığı toplantıda işverenin işçilerden daha kuvvetli olduğunu bildirmiş, davadan vaz geçmeleri gereğin hatırlatmıştır. Ayrıca işçilerin hakkı olan Ulusal Bayram ve Genel Tatil günleri ücretleri de ödenmemektedir. İşçiler, kendi istekleri dışında İş Kanunu kapsamından çıkarıldıkları için işçi Sigortaları Hastahane ve Dispanserlerinden yararlanamaz olmuşlardır. Hasta işçiler bu yüzden de mağdur ve perişan olmaktadırlar. Bu arada sanatkâr iki işçi de işinden çıkarılmıştır. Bu işçiler yıllardır emek verdikleri bu işyerinden atılırken beş kuruş tazminat dahi alamamışlardır. Oysa ki İş Kanunu Kapsamına dahil olduğu süre içindeki haklarının verilmesi gerekmektedir. İşçiler davadan vaz geçmezlerse daha ağır baskılara uğrayacak ve işlerinden çıkarılacaktır şeklinde tehditlerle karşılaşmaktadırlar."

Maden—İş olayı Tarım Bakanlığına duyurmaya ve Enstitü Müdürü hakkında takibat yapılmasını istemeye karar vermiştir.

MADEN-İŞ'İN İZMİR LOKAL TEMSİLCLERİ

Maden - İş Sendikası Teşkilâtını genişletmektedir. İzmirdeki çalışmaları da geliştirilmiş ve yeniden üç işyerinde lokal temsilcileri seçilmiştir. Nuri Özler Makina Fabrikasında Maden - İş'i Mesut Ayyıldız, Beytullah Kolincaı Muammer Seylül, Abbas Epik, Selâhattin Opöz temsil etmektedir. Zımpara ve Değirmen taşı Sanayii Fabrikasında ise Kaya Özakarya Şerefettin Acar, Yakup Erdi, Manisa Zirai Donatım Kurumunda da Ceml Ceylân, Yılmaz Gündüz, Şeref Türkoğlu, Haydar Kurban Maden - İş'in lokal temsilcileri seçilmişlerdir.

İşçi eğitimi için seminer düzenleniyor

Maden — İş Sendikası geçen ay işçi eğitim seminerlerini 1962 yılı plânı çerçevesi içinde tamamlamıştır. 1963 semineri düzenleme programı yürütecektir.

Seminerlere 40—50 Sendika işyeri temsilcisi katılacaktır. Ankara seminerine Almus, Küre, Emet ve Sivastaki Maden-İş Temsilcilerinin katılmasına da karar verilmiştir. Ankara dışından gelecek sendikacların yeme, içme ve yatma masrafları için asgarî ölçüler içinde ödeme yapılacaktır. Gelecek sendikacıların işyerlerinden ücretli izinli olmasının teminine de çalışılacaktır.